

סוגיא א'

פטור מצות של אונן (#1)

א. היקף¹ הפטור

גמ' יז: ["משנה: מי שמתו..."] - יח. [עד "... חוץ לד' אמות נמי פטור"], רש"י שם רבינו יונה י: בדפי הרי"ף (ד"ה פטור, ועל כן [עד "... וגם צריך להתפלל עמהם"]), גמ' יד: ["ואמר ר' יוחנן..."] - טו. [עד "...מלכות שמים שלמה"]

ריטב"א יז: (ד"ה מי שמתו) [עד "...ולמיקם קמיה פטור"], [רשב"א שם (ד"ה מי שמתו)]

ב. אופי² הפטור

רש"י יז: (ד"ה מי שמתו), רמב"ם הל' אבל (ד:ו), הל' קריאת שמע (ד:א,ג)

ריטב"א יז: (ד"ה מי שמתו) ["וא"ת אמאי פטור... לכתפים שאני"]

[גמ' סוכה כה. ("מתני' שלוחי מצוה... ואת האלמנה חייב"), ריטב"א שם (ד"ה מתניתין שלוחי מצוה) [עד "...שהוא של רשות"]]

ירושלמי (פרק ג' הל' א³), תוס' יז: (ד"ה ואינו מברך) [עד "... כמו שהוא נושא משאו דמי"]

[גמ' יח. ("מתו ומשמרו אין... לד' אמות נמי פטור"), גמ' יז: ("ורמינהי מי שמתו... מחזיר פניו ואוכל"), רש"י שם (ד"ה אוכל בבית אחר)]

רשימות שיעורים עמ' רל"ח-רל"ט (ד"ה וביתר ביאור, ובדומה)⁴

[גמ' מועד קטן כ: ("תנו רבנן כל האמור... ובתו"), רמב"ם ספר המצות (מצות עשה ל"ז) [עד "... שלא יחלש דין האבלות"], הל' אבל כותרת (מצוה א'), ב:א, ב:ו וראב"ד שם, ב:ט"ו, רש"י ברכות כ. (ד"ה שב ואל תעשה שאני)]

ויקרא י"ח:ה', רש"י שם (ד"ה וחי בהם), גמ' יומא פה. ["נשאלה שאלה.. את השבת"], פה: ["ואמר ר' יהודה... שימות בהם"]

אבות ד:י"ז, רש"י שם [עד "...מה שקיים בעולם הזה"]

רא"ש ג:א [עד "... עוסקים אחרים יכול לברך"]

מסכת שמחות (י:א)⁵, תוס' יז: (ד"ה פטור מק"ש, ואינו מברך [עד "...מי שישא משאו"]), רשב"א שם (ד"ה ירושלמי, גמרא ואינו מברך [עד "...מי שישא משאו"])

בית יוסף או"ח ע"א:א (ד"ה ולענין הלכה)

¹=scope of the פטור

²=nature of the פטור

³ See below

⁴ See here for The Rav's approach to the nature of the מצות לאונן and for his comparison to the מצוה for a אבן to become טמא כהן אבל. The following brackets in the following מקורות is the evidence for The Rav's approach in the context of קרובים.

⁵ See below. For this מקור and the following מקורות, pay careful attention to the context in which the Yerushalmi's factors of מת כבודו של מת are mentioned: to justify the פטור מצות or the איסור?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ברכות פרק ג הלכה א

א"ר בון, כתיב [דברים טז ג] "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך" - ימים שאת עוסק בהן בחיים ולא ימים שאת עוסק בהן במתים. תני אם רצה [אונן] להחמיר על עצמו [לעשות מצות] אין שומעין לו, למה? מפני כבודו של מת, או משום שאין לו מי שישא משואו. מה נפיק מביניהן? היה לו מי שישא משואו, [ואם] תימר מפני כבודו של מת אסור, ואם תאמר מפני שאין לו מי שישא משואו הרי יש לו מי שישא משואו.

מסכתות קטנות מסכת שמחות פרק י הלכה א

אבל כל זמן שמתו מוטל עליו, פטור מקרית שמע, ומן התפילה, ומן התפילין, ומן כל מצות האמורות בתורה, ואם רצה להחמיר על עצמו הרי זה לא יחמיר מפני כבוד המת.